

Cijfers intensieve veehouderij in Limburg:

Huidige situatie

Varkens

Limburg telde in 2007 758 landbouwbedrijven met varkens (hoofdbedrijven en neventakken). Op deze bedrijven werden totaal 1,6 miljoen varkens gehouden.

Van de Nederlandse bedrijven ligt 8,7% in Limburg. Zij herbergen 13,9% van de Nederlandse varkensstapel. (Bron: CBS, statline)

Kippen

Limburg telde in 2007 289 bedrijven met kippen (hoofdbedrijven en neventakken). Op deze bedrijven werden 14,0 miljoen kippen gehouden.

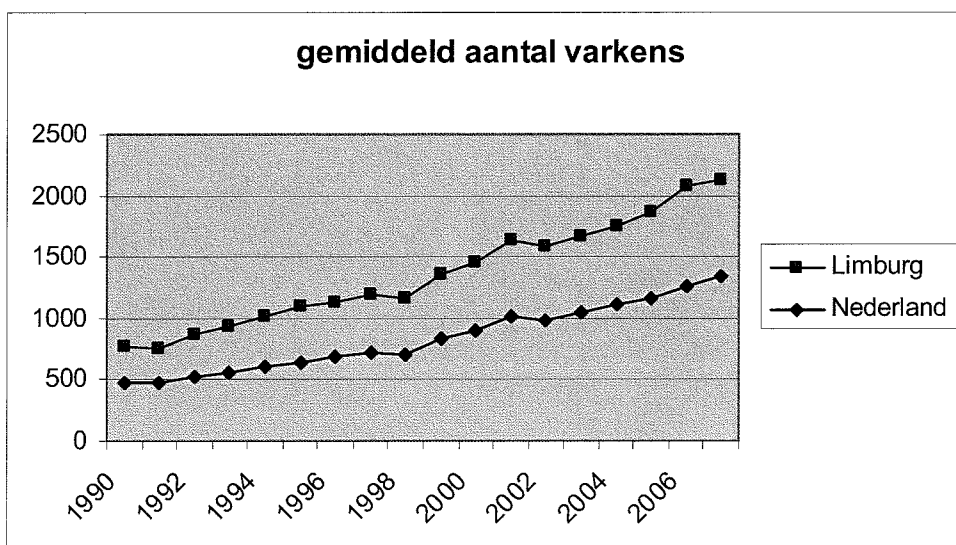
Van de Nederlandse bedrijven ligt 10,8 % in Limburg. Op deze Limburgse bedrijven bevinden zich 15,0 % van het totaal aantal kippen in Nederland. (Bron: CBS, statline)

Ontwikkelingen 1990-2007

In bijlage 1 is een tabel opgenomen met het aantal bedrijven en het aantal kippen en varkens vanaf 1990 tot 2007 in Limburg en in Nederland. Over het algemeen is de afgelopen jaren een trend te zien van een gelijkblijvend aantal dieren en een afname van het aantal bedrijven. De bedrijven nemen dus steeds in omvang toe.

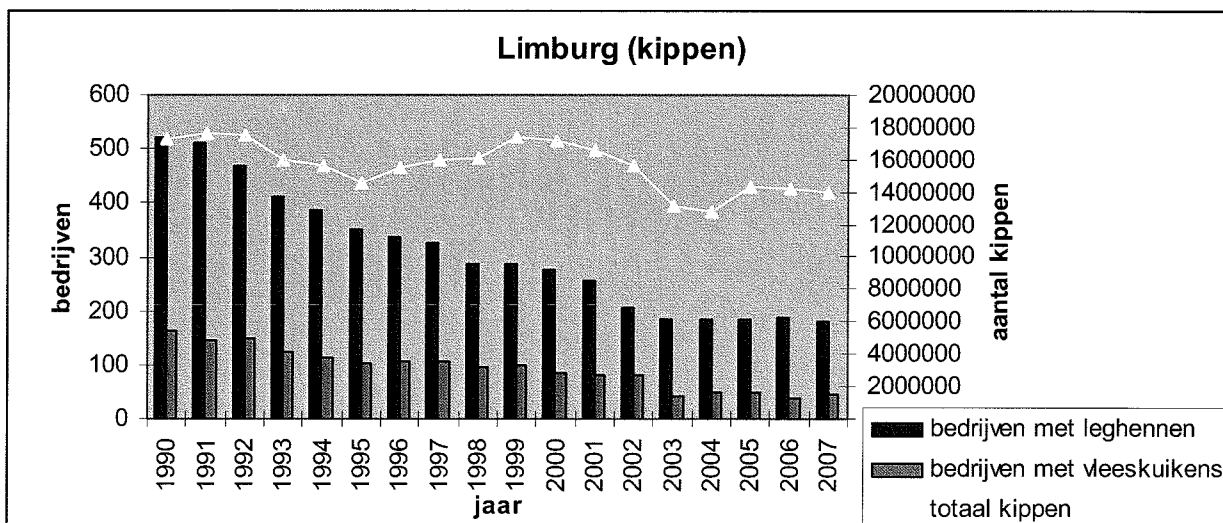
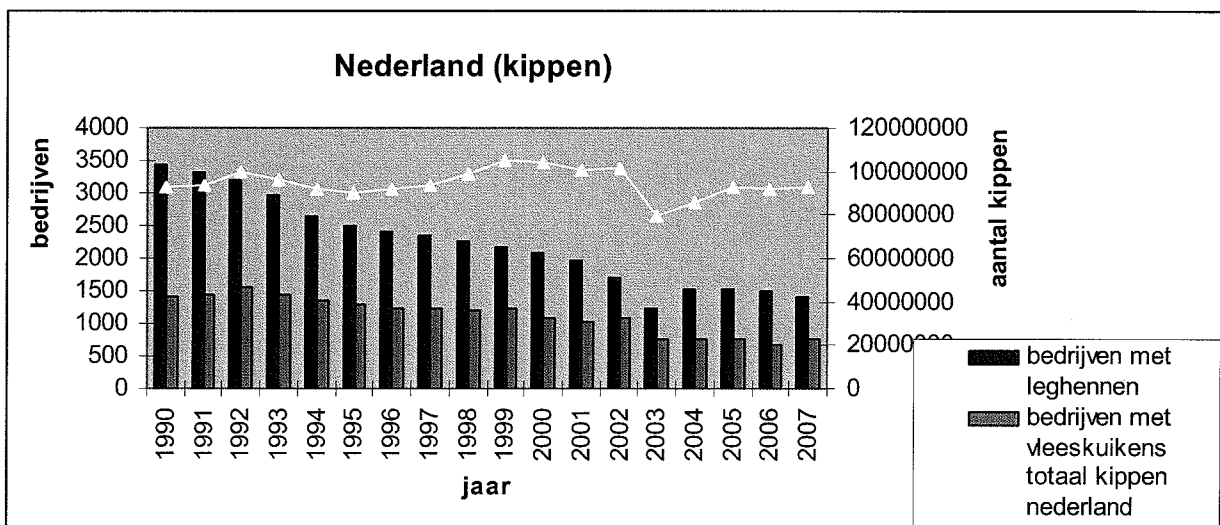
Varkens

In onderstaande grafiek is het gemiddeld aantal varkens per bedrijven in Nederland en in Limburg weergegeven. Hieruit blijkt duidelijk dat schaalvergroting een landelijke tendens is en tevens dat de bedrijven in Limburg circa twee keer zo groot zijn dan gemiddeld over Nederland.

Kippen

Uit onderstaande grafieken met betrekking tot het aantal kippen en bedrijven met kippen in Nederland en in Limburg blijkt dat in Limburg dezelfde tendensen waar te nemen zijn als in Nederland: Het aantal bedrijven daalt jaarlijks, het aantal kippen laat een lichte daling zien. De forse daling in 2003 werd veroorzaakt door de vogelpest.

Megastallen in Limburg

Het begrip megastal is een subjectief begrip. Het MNP is in de studie *milieukundige en landschappelijke aspecten van megabedrijven in de intensieve veehouderij* ingegaan op het begrip megabedrijf en zij hebben bij verschillende definities aangegeven bij welk aantal dieren sprake is van een megabedrijf. Overigens zegt het aantal dieren niets over de verschijningsvorm in het landschap.

	Vanuit regelgeving: grote bedrijven		Subjectief: megabedrijven		
	grens IPPC-richtlijn	grens voor verplichte milieu-effectrapportage	aantal dieren, volgens Milieudefensie (2007)	300 nge, volgens Alterra (Gies et al., 2007)	500 nge, volgens RLG
zeugen	750	900	5 000	1 200	2 000
vleesvarkens	2.000	3.000		7.500	12.500
legghennen	40.000	60.000	250 000	120 000	185 000
vleeskuikens	40.000	85.000		220.000	360.000

* Integrated Pollution Prevention and Control

Bron: *milieukundige en landschappelijke aspecten van megabedrijven in de intensieve veehouderij*, MNP 2008.

In de studie van Alterra (*Megastallen in beeld*, 2007) werden bedrijven met een omvang van ca 300 nge beschouwd als megabedrijf. In dezelfde studie staat ook aangegeven dat het aantal megabedrijven in Limburg is gegroeid van 8 bedrijven in 2000 tot 22 megabedrijven in 2005 (hierbij is uitgegaan van de gegevens van de gezondheidsdienst voor dieren, pluimveebedrijven zijn daarbij niet meegenomen). Wordt er gekeken naar de CBS-tellingen dan waren er in Limburg in 2005 47 megastallen (2 rundvee, 24 varkens en 21 pluimvee).

Indien er gekeken wordt naar de vergunde situatie dan valt het aantal megastallen hoger uit¹. In 2006 hadden 104 bedrijven een vergunning voor het houden van dieren overeenkomend met >300 nge. Van deze bedrijven waren 25 bedrijven groter dan 500 nge.

	300-500 nge	Groter dan 500 nge
Varkenshouderij	29	13
Pluimveehouderij	27	7
Rundveehouderij	9	2
Gemengd/overig (bv pelsdieren)	14	3
Totaal	79	25

Bron: *Vergunningenbestand 1-1-2006*

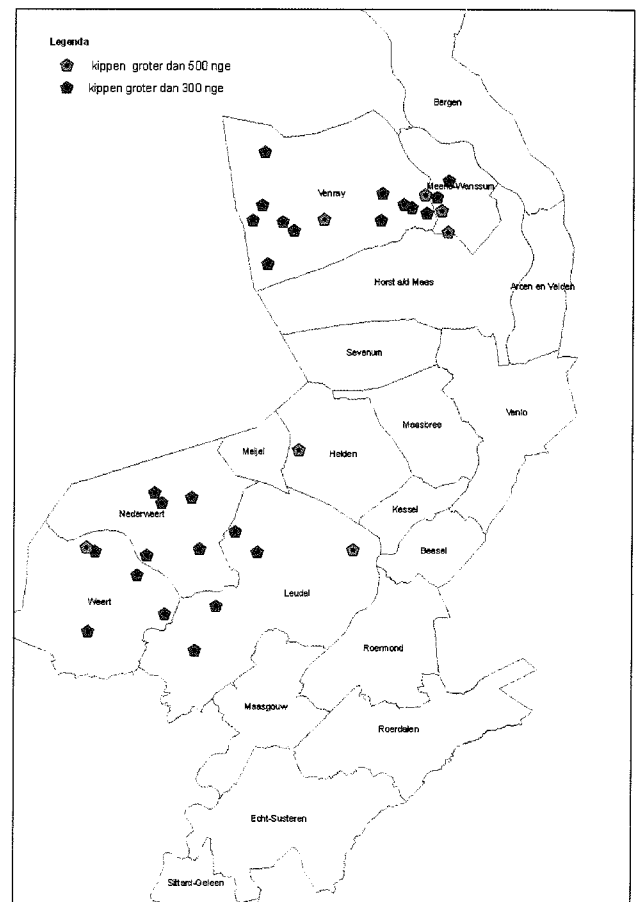
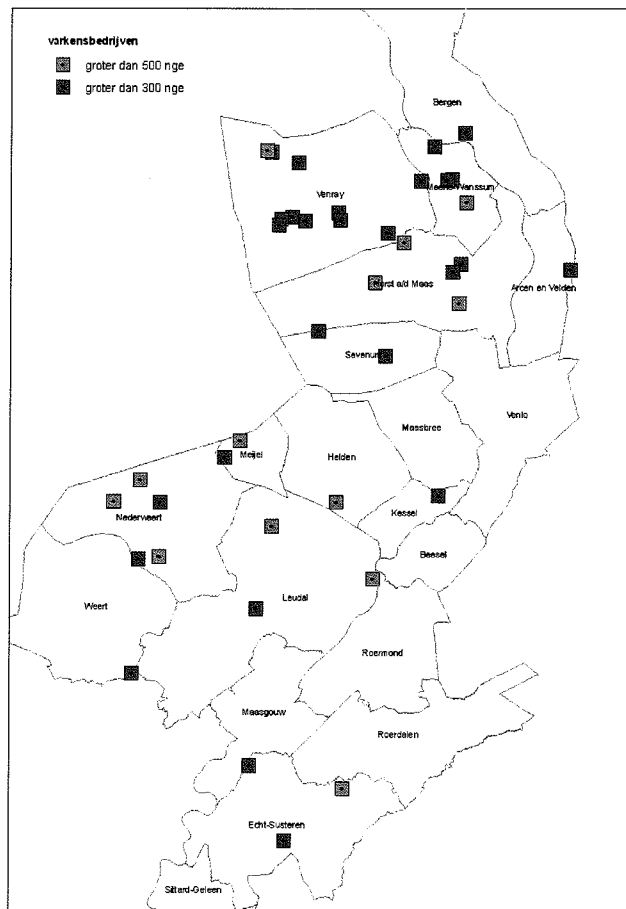
Op de kaartjes op de volgende pagina is de ligging van de megastallen weergegeven op basis van het vergunningenbestand. Hier komt, met name bij de kippenbedrijven, duidelijk een clustering naar voren in

¹ Over het algemeen geeft het vergunningenbestand meer dieren aan dan bijvoorbeeld uit de metellingen naar voren komen. Dit komt onder andere doordat niet alle dierplaatsen jaarrond worden gebruikt.

de regio Venray, Meerlo-Wanssum en Horst aan de Maas en in Midden-Limburg-west (Weert-Nederweert)

Ligging megastallen

Bron: vergunningenbestand 1-1-2006

Mestproductierechten

Sinds januari 2008 is de compartimentering tussen de concentratiegebieden onderling en tussen de concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden in het kader van de meststoffenwet opgeheven. Dit houdt in dat de mestproductierechten te verhandelen zijn over heel Nederland. Van te voren werd ingeschat dat er mogelijk een verschuiving van de mestproductierechten zou plaatsvinden naar de concentratiegebieden en dan met name naar het zuidelijke concentratiegebied. Dienst regelingen verstrekt tweemaandelijks gegevens over de mestproductierechten. Deze cijfers laten echter zien dat er nauwelijks sprake is van een verschuiving tussen landsdelen of provincies. In Limburg is een zeer geringe toename zichtbaar (130.000 pluimveerechten = 1,1% en 18.000 varkensrechten = 1,6%)

OVERZICHT VARKENSRECHTEN				
	Dec-2002	jan-08	sep-08	Afname/toename %
Utrecht	292.102	262.831	262.404	-0,16%
Gelderland	1.821.334	1.695.167	1.653.527	-2,46%
Overijssel	1.235.933	1.247.062	1.235.850	-0,90%
Limburg	1.227.939	1.144.897	1.163.070	1,59%
Brabant	3.862.929	3.764.150	3.818.190	1,44%
Drenthe	208.029	204.378	198.630	-2,81%
Flevoland	44.979	49.312	48.495	-1,66%
Friesland	86.874	78.015	75.942	-2,66%
Groningen	128.560	140.119	132.119	-5,71%
Noord-Holland	27.895	21.286	20.959	-1,54%
Zuid-Holland	166.820	130.629	130.268	-0,28%
Zeeland	65.990	54.899	53.352	-2,82%
onbekend	280.402	46.726	45.954	-1,65%
Nederland	9.449.786	8.839.471	8.838.760	-0,01%

OVERZICHT PLUIMVEERECHTEN				
	Dec-2002	jan-08	sep-08	Afname/toename %
Utrecht	1.382.636	1.838.870	1.825.038	-0,75%
Gelderland	15.497.782	14.104.397	13.986.521	-0,84%
Overijssel	6.594.988	6.681.548	6.663.702	-0,27%
Limburg	12.978.186	11.629.681	11.759.932	1,12%
Noord Brabant	18.326.994	17.808.349	17.955.026	0,82%
Drenthe	3.694.710	3.937.784	3.832.294	-2,68%
Flevoland	1.756.590	1.641.352	1.644.426	0,19%
Friesland	3.539.630	4.061.123	4.089.315	0,69%
Groningen	3.315.556	3.318.893	3.332.445	0,41%
Noord-Holland	841.474	690.868	662.158	-4,16%
Zuid-Holland	849.150	660.671	660.671	0,00%
Zeeland	1.316.366	1.215.366	1.140.310	-6,18%
onbekend	3.163.336	131.136	131.146	0,01%
Nederland	73.257.398	67.720.038	67.682.984	-0,05%

Zonering intensieve veehouderij

In het reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg is een indeling gemaakt in extensiveringsgebieden, verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden.

Op basis van het vergunningenbestand blijkt dat het aantal inrichtingen met veehouderij de afgelopen drie jaar gemiddeld per jaar met bijna 3% is afgenomen. Deze daling vond met name plaats in de extensiveringsgebieden en verwevingsgebieden. In de landbouwontwikkelingsgebieden was de daling van het aantal inrichtingen veel kleiner dan in de overige gebieden. In onderstaande tabel is de verdeling van alle veehouderijbedrijven (inclusief melkveehouderij) per reconstructiezone gegeven.

Integrale zonering	Aantal inrichtingen per reconstructie zone			
	1-1-2003	1-1-2006	absoluut	procentueel
Extensiveringsgebieden	439	401	-38	-8,7
Verwevingsgebieden	2494	2246	-248	-9,9
Landbouwontwikkelingsgebieden	482	464	-18	-3,7
Totaal	3415	3111	-304	-8,9

Bron: monitoring veehouderij Noord- en Midden-Limburg, 2006.

bijlage 1

Nederland: Varkens (Bron: CBS, statline)

Perioden	bedrijven met varkens	Varkens totaal	Varkens gem. per bedrijf
1990	29211	13915048	476
1991	27984	13216614	472
1992	26916	14160402	526
1993	26878	14964445	557
1994	24058	14565011	605
1995	22388	14397463	643
1996	21245	14418673	679
1997	21011	15189064	723
1998	19345	13445866	695
1999	16426	13566817	826
2000	14524	13117817	903
2001	12822	13072982	1020
2002	11851	11647677	983
2003	10730	11169095	1041
2004	10038	11152500	1111
2005	9686	11311558	1168
2006	9041	11355967	1256
2007	8692	11662654	1342

Limburg: Varkens (Bron: CBS, statline)

Perioden	bedrijven met varkens	Varkens totaal	Varkens gem. per bedrijf
1990	2396	1851481	773
1991	2288	1710982	748
1992	2139	1852074	866
1993	2103	1961691	933
1994	1892	1923671	1017
1995	1736	1893539	1091
1996	1690	1913205	1132
1997	1681	2011857	1197
1998	1541	1780411	1155
1999	1355	1829174	1350
2000	1209	1750430	1448
2001	1105	1806260	1635
2002	1039	1642054	1580
2003	951	1579518	1661
2004	901	1580012	1754
2005	846	1579285	1867
2006	777	1606120	2067
2007	758	1616293	2132

Nederland: Kippen

Perioden	bedrijven met leghennen	Bedrijven met vleeskuikens	Kippen, totaal
1990	3431	1413	92.764.070
1991	3322	1430	93.595.670
1992	3217	1548	99.358.751
1993	2973	1446	95.919.131
1994	2655	1341	91.901.502
1995	2488	1301	89.561.116
1996	2424	1240	91.441.059
1997	2342	1245	93.105.693
1998	2258	1218	98.692.197
1999	2191	1225	104.766.542
2000	2076	1094	104.014.665
2001	1957	1027	100.333.709
2002	1701	1096	101.051.852
2003	1223	777	79.234.855
2004	1540	771	85.816.117
2005	1531	762	92.914.176
2006	1505	674	91.782.259
2007	1398	753	92.760.859

(Bron: CBS, statline)

Limburg: Kippen

Perioden	bedrijven met leghennen	Bedrijven met vleeskuikens	Kippen, totaal
1990	526	156	17.325.730
1991	521	163	17.623.960
1992	510	147	17.469.738
1993	467	150	16.008.834
1994	412	126	15.671.552
1995	386	114	14.565.009
1996	352	102	15.529.224
1997	339	106	15.985.424
1998	326	107	16.047.532
1999	286	96	17.371.806
2000	288	101	17.150.741
2001	277	84	16.528.850
2002	255	82	15.587.601
2003	207	80	13.186.563
2004	186	43	12.758.570
2005	184	49	14.373.953
2006	186	49	14.254.420
2007	189	40	13.958.245

(Bron: CBS, statline)